

# Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

## Sumarul :

- I. SLAVICI. — Ce este național în artă (II).  
A. STAVRI. — Doina (poesie).  
N. IORGA. — Jubileul d-lui Poni.  
A. MÎNDRU. — Icoane din străbuni: Tată (poesie).  
I. CIOCÎRLAN. — Mioara Cerbului.  
X. — Cugetări.  
AL. ȘCEPNIN. — De toamnă (poesie).  
VIRGIL CARAIVAN. — Aliman Voinicul (poveste).  
FATMA. — În adorare (poesie).  
N. IORGA. — Cronică.

În supliment: *Alexandru Dimitrie Ghica*, Domn al Țerii-Românești. — *Mănăstirea de la Cîmpulung* (după Bouquet) și *Hanul lui Manuc din București* (după Bouquet).

REDACTIA:  
STRADA BUZEȘTI, 42.

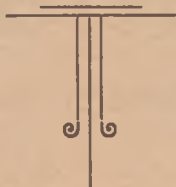
ADMINISTRAȚIA:  
STRADA REGALA, 6

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL:  
In țară . . . 20 bani  
In străinătate 25 »

ABONAMENTUL ANUAL:  
In țară . . . 10 lei  
In străinătate . 12 »

„Minerva“ Institut de Arte Grafice  
și Editură. — Bueurești,  
Strada Regală, 6.



A apărut:

**N**eamul Românesc în  
Ardeal și Țara  
Ungurească

Vol. I

DE

N. IORGA



De vânzare la toate librăriile. — Prețul: Lei 2.50.

DIN COMORILE ARTEI NEAMULUI NOSTRU

# ALBUMUL ARTISTIC (DIN ORNAMENTICA ROMÂNĂ)

REPRESENTÂND 284 BRODERII ȘI ȚE-  
SĂTURI DUPĂ ORIGINALE ȚERĂNEȘTI.

Albumul de cusături naționale, întocmit cu atâta gust estetic de profesorul DUMITRU COMȘA de la Sibiu, este întâia încercare pe deplin reușită a dovedi și pe calea asta însușirile distinse ale femeii române. În 40 de plaușe, splendid cromolitografate, se găsește comoara țărânilor noastre, o comoară de artă, prin care se dovedește gustul ei pentru frumos, pentru armonia de linii și culori și pentru tot ce e curat.

Cum idealul culturai noastre este de a lua din popor tot ce e bun și edificator, tot ce e tradiție nefalsificată, cu un cuvânt tot ce e românesc, acest Album de cusături poate servi ca izvor pentru perfecționarea podoabelor casei, începând cu casa domnească până la cea din urmă căscioară de burghez. El este un îndemn pentru ridicarea industriei naționale, pe care o dorim cu toții.

Se știe cu primire călduroasă a făcut M. S. Regina d-lui Comșa, când I-a prezentat albumul. M. S. este o partizană fără rezervă a broderiilor naționale. Această primire poate servi de orientare tuturor mamelor, dascălilor și muncitorilor pentru formarea gustului public prin artă și industrie.

Albumul se găsește de vânzare la INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ „MINERVA“, BUCUREȘTI, STRADA REGALĂ 6, care, înțelegând rostul vremii, caută să dea gustului public o îndrumare românească.

Prețul unui ex. Lei 70.—

# Calendarul „Minervei“ pe anul 1906

Este al VIII-lea an de apariție al acestei utile și foarte frumoase publicațiuni periodice. Este, fără îndoială, cel mai prețios Calendar, recunoscut ast-fel de toate ziarele și revistele române. Neîntrecut ca execuție tehnică, împodobit cu cele mai reușite icoane din viața culturală și politică, coprinzător de multe și variate articole literare și științifice, Calendarul „Minervei“ și-a câștigat în viața cetitorilor români un loc stabil. În acest an Calendarul e consacrat mai mult M. S. Regelui și augustei familii, implinindu-se 40 ani de domnie glorioasă a M. S. Regelui. Numeroase articole se ocupă de această domnie și zeci de ilustrații fixează această memorabilă dată. Câte-va ilustrații artistice, în planșe colorate (M. S. Regele; M. S. Regina; Principesa Maria cu fii; Planșă în miniatură din albumul artistic din Sibiu), însoțesc articolele. Singurul Calendar indispensabil oricărei familii.

Prețul : Lei 1.25.

De vânzare la toate librăriile.



# SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția Strada Buzeghi 42 Administrația Strada Regulă, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL în țară . . . 10 lei în străinătate 12 »
--	---	--

## CE E NAȚIONAL ÎN ARTĂ

### II.

Să punem pe «Clăcașii» lui Goga alături cu «Ana Doamna» a lui Alecsandri, cu «Moartea lui Fulger» și cu «Trei Doamne» a lui G. Coșbuc, cu «Mihnea și Baba» alui Bolintineanu și cu «La icoană» a lui Vlahuță și să luăm ca termin de comparațiune o faptă petrecută în aieva.

Are să rămîie în vecii vecilor în amintirea omenească, că o mumă, care era și Regină, și poetă, Carmen Sylva, a avut un singur copil iubit de o lume întreagă și l-a pierdut și pe acesta.

Strivită însă de durerea ei nespūsă, muma aceasta nu s'a răzvrătit și n'a ridicat glasul să blesteme, ci a luat în brațe trupul rece al copilului său, a căzut cu umilință în genunchi și i-a mulțămît lui Dumnezeu pentru că i-l dăruise și i-l lăsase cit i l-a lăsat.

Acesta e omul în deplinătatea sufletească a ființei lui, muma din «Dasavatas», nu ca închipuire, ci ca întrupare în aieva viețuitoare, creațiune, nu a unui biet de muritor, ci a lui Dumnezeu el însuși.

Care din cele șase concepțiuni se apropie mai mult de acest model? Fără îndoială «Trei Doamne, și toți trei».

Mai puțin «Ana Doamna» și «Moartea lui Fulger».

Bolintineanu ar fi putut să nu scrie pe «Mihnea și Baba», iar Vlahuță ar face bine să-și îngroape pe «La icoană», o concepțiune prea de tot potrivită cu spiritul fazei de desfășurare prin care trece societatea noastră.

Mai rămân «Clăcașii» lui Goga, despre care s'a zis că e poet de un caracter cu totul local, nu român, nici chiar ardelean, ci curat rășinărean.

Ce e local și actual în concepțiunea «Clăcașii»?

De cînd e lumea, puținii nesățioși robiți iubirii de sine au stors pretutindenii sudorile și lăcrămile mulțimii neajutorate și s'au întovă-

rășit ca să se'ngrăse sugînd măduva celor flămînzî, și ceia ce Goga ni arată, s'a petrecut totdeauna și pretutindenî, și se petrece și azi chiar mai cu vîrf în România, în Engiltera, în Africa, în America ori în Indiî decît în Ardeal ori în deosebî la Rășinari. Fondul poeziei «Clacașii» este iubirea de oameni în cea mai curată formă, iară concepțiunea e cu desăvîrșire universală și ar putea să facă parte din orișicare epopeie de caracter universal.

În deosebî, culminațiunea poeziei, muma trudită, flămîndă și sleită de puteri, care-și lasă codrul de pîne și se pleacă spre pămînt, ca să-și iea copilul la sîn, e «sfintă prea-curată», nu numai pentru «Rășinarenî», ci pentru toți oamenii încă nedezbrăcați de firea omenească și poate să stea alături cu «Madonna della sedia».

S'ar face, cum zice Firdusi în prefața marelui sale opere, nemuritor pentru toate timpurile pictorul care ar fi în stare să fixeze în colorî amănuntele din «Clacașii», ori sculptorul, care, văzînd-o pe muma cum a văzut-o poetul, ar reuși s'o cioplească cu destulă măiestrie din piatră.

Note particulare nu sînt nici în fondul estetic, nici în concepțiune, ci numai în felul de a intrupa, — iar aici și trebuie să fie.

Ar fi lipsit cu desăvîrșire de bunul simț cel ce ar zice că nu mai avem nevoie de Eminescu după ce l-am avut pe Alecsandri, ori de Vlahuță, după ce l-am avut pe Eminescu și că azi Coșbuc și Goga nu pot să stea alături: are fiecare în viața noastră sufletească valoarea sa, iar aceasta consistă în felul particular de a-și intrupa concepțiile.

E învederat că e și ceva comun în aceste deosebite feluri de a intrupa, și ceia ce e cîmunic, e romînesc.

Eu mi-am petrecut copilăria la Siria, tocmai pe șesul Terii Ungurești, și am crescut între Maghiari. Recitam cu toate aceste la vîrsta de patru-cinci ani poezia «Haid' să dăm mîna cu mîna», și nu voiam mai tîrziu să-l cred pe Eminescu, cînd mă 'ncredința că Moldoveanul Alecsandri a scris poezia aceasta, pe care o socotiam poporană.

Zăpăcit ar trebui să fie cu desăvîrșire omul care n'ar fi în stare să-și dea seamă că Alecsandri nu și-a scris poezia numai pentru Moldovenii lui, ci pentru toți Romîniî, și astfel și-a potrivit forma cu înțelegerea și cu gustul tuturor Romînilor.

Aceasta e ceia ce-l face poet național romîn.

Judecat din punctul de vedere al formei, Alecsandri e adese ori ușuratic. Mai ales în prosă, alege vorbele, le întrebunțează și le așează fără destulă cumpenire, și în deosebî în comediile lui e mai mult Moldovean de cît Romîn. În partea verificată a scrierilor lui și în deosebî la bătrînețe e însă mai național decît toți contimporanii lui.

Nu încapе însă nici-o îndoială că Eminescu, cumpenit și în prosă, e mai românesc decît Alecsandri, nu în sentimente, nici în concepții, ci în formă, dar încă nu atît de românesc ca Coșbuc orî Goga.

Din ce în ce tot mai mult pătrunde în viața noastră literară simțînîntul că mai ales în formă bine și frumos nu poate să fie decît ceia ce se potrivește cu gustul și cu înțelegerea tuturor Romînilor.

Aceasta, înnainte de toate, în ceia ce privește limba.

Alecsandri se folosește în scrierile sale de o mulțime de vorbe, pe care părinții noștri nu le-ar fi înțeles orî copiii noștri nu le vor mai întrebuița.

Eminescu, care îi cunoștea din propria lui intuiție pe Romîni de pretutindenî, știa multă carte și cetia cu stăruință scrierile noastre din veacurile trecute, are o limbă cu mult mai bogată decît Alecsandri, alege din întreaga comoară a limbii, dar nu se ferește de neologisme și pînă chiar și într'unele din versurile lui se folosește de vorbe pe care numai puținî dintre Romîni le înțeleg și care n'au să rămîie în limba noastră.

Coșbuc, care e chiar mai cumpenit decît Eminescu în ceia ce privește toate amănuntele formei, se ferește și de arhaisme, și de provincialisme, iar de neologisme se folosește cu multă precauțiune, și în deosebî în ceia ce privește așezarea vorbelor e mai presus de toți scriitorii noștri, — nu însă și în prosă.

Cel mai tînăr, în sfîrșit, Goga, se ferește și de neologisme, și în întreaga poezie «*Clacașii*», peste o sută douăzeci de versuri, nu e nici-un arhaism, nici-un provincialism și nici-un neologism.

Și musica limbii e dar una la Alecsandri, alta la Eminescu, iar alta la Coșbuc și iarăși alta la Goga. Dacă limba lui Eminescu e, precum s'a zis, de bronz, a lui Coșbuc e marmură, iar a lui Goga sună a clopot de argint, în care e amestecat și mult aur, sombru și duios—cum e firea Romînului.

Acesta e mersul — nu premeditat, ci firesc—al desfășurării noastre literare în deosebî în ceia ce privește limba: ne aflăm într'o fasă de întoarcere spre trecut și spre popor, și, pe cînd ciurucul literar scrie prin gazete și prin reviste o limbă împestrîtată, pe care numai publicul de cafenele o înțelege, tinerî cu vocație se pierd în provincialisme înțelese numai de unî dintre sătenî, iar cei ce scriu și pentru urmașii noștri, caută forma potrivită cu înțelegerea tuturor.

Dar naționalitate nu e numai în limbă, ci în toate manifestările vieții sufletești.



Sînt note particulare în obiceiurile Romînilor, în portul lor, în mersul, în gesturile și în felul lor de a rosti vorbele, în temperamentul, în musica și în jocurile lor, și e învederat că românesc e ceia ce în acestea găsim la toți Romîni, și numai la Romîni.

Orișicare ființă organică se desvoltă în lumea această potrivit cu condițiile în care i se petrece viața, și întocmai precum nu pot să fie întru toate la fel două fire de iarbă, oamenii își au și ei fiecare individualitatea sa, mai mult ori mai puțin pocită. Prin cultură națională putem, ce-î drept, să înlăturăm neajunsurile individuale, să rotunjim ființa și să ne apropiem de forma ideală, și, cu cît sînt mai culți oamenii, cu atît mai mult se iubesc și se înțeleg între dînșii. Nicî-odată însă deosebirele dintre popor și popor n'au să fie cu desăvîrșire înlăturate, și noi, pătura mai cultă a poporului romîn, în deosebi în fasa de desfășurare în care ne aflăm, nu de alte societăți culte, ci de masele mari ale poporului nostru avem să ne apropiem în viața noastră sufletească, căci numai așa vom putea să le tragem și pe ele în curentul cultural.

Dacă în lucrarea noastră literară vom copia modele create de mari scriitori ai altor popoare mai culte, vom rămînea niște bieți cîrpași, cari trăiesc, tînjesc de azi pe mine.

Dacă în lucrarea noastră vom avea în vedere numai pătura cultă, cea mai stricată a poporului romîn, vom crea opere fără de valoare, care pot să producă azi efect, dar mine nu mai sînt gustate de nimeni: șansonete de bilciu, comedii în felul lui Labiche ori romane în felul lui Zola.

În orișicare gen de artă opere de adevărată valoare vom crea numai adresîndu-ne la toți Romîni azi în viață, și avînd în vedere și pe cei viitori, căutînd în toate ceia ce se potrivește cu firea Romînului și dîndu-ni silința — nu să copiem natura, ci să ridicăm nivelul moral al întregului popor romîn.

Acesta e lucrul pe care nimeni afară de noi nu poate să-l facă decî și rostul nostru în lucrarea culturală a omenirii: stăruind în fondul estetic asupra sentimentelor omenești, avem să dăm nota românească în felul de intrupare al frumosului, care e veșnic și pretutîdeni același.

Dacă se vor fi găsiînd între noi și oameni cari n'au ajuns încă s'o înțeleagă aceasta, ei nu iea și nici nu sînt în stare să iea parte la lucrarea culturală *românească*.

I. SLAVICI.



## D O I N A.

Ni fură mințile iubirea,  
Izvorul jalei s'a deschis —  
Și numai cîntec ni-î gîndirea  
Și tinereța numai vis.

Acum, cînd jalea ne'mpresoară  
Și rămînem cu ochi 'n nori,  
În toate nopțile afară,  
Pe prispa casei gînditori,

O doină, pasere măiastră,  
Revarsă cîntecu-î de foc,  
Amestecînd iubirea noastră  
Cu visul firii la un loc.

Cînd duși printre străini, departe,  
În munți, cu turma la vărat —  
Și-atîta țară ne desparte  
De veselia de la sat;

Cînd draga horă 'n sărbătoare  
Și casă, frați, și biată mamă,  
Din greaua, lungă 'nstrăinare  
Pe glasul vîntului ne chiamă,

O doină prinde 'ncet a spune  
Cît dor la inimă s'a strîns:  
Se 'nnalță ca o rugăciune  
Și izbucnește-apoi în plîns.

Cînd vine seceta 'nfocată  
Și arde roada cîmpului,  
De ne găsim cu casa toată  
Săraci lipiți pămîntului;

Cînd numai Dumnezeuî mai știe  
Ce jar e'n pieptul omului,  
Lăsat pe vreme de urgie  
Ca paserile Domnului,

O doină peste lanuri plînge  
Ca un fior, ca o muștrare,  
Ca un oftat care se stînge  
Pe buza unui om ce moare.

Și cînd din jos ca și cocorii  
Se 'ntorc voiniciî din război,  
Bătrîniî gîrbovi de nevoi  
Cu fală-și plimbă 'n sat feciori.

Și uniî astăzi vin cu bine,  
Mîni alții rănile-șî arată;  
Iar dac'al nostru nu mai vine  
Nici azi, nici mîni, și nici-odată,

O doină, crudă sîngerare  
A unor inimi care gem,  
Smerit cerșește îndurare  
Și se încheie 'ntru'un blestem.

Iar cînd în casa-ni bătrîna  
Tot neamu-î strîns la sărbători  
Și 'ncet, cu vocea ei blajină,  
Ne 'ntreabă mama de surori,

De Cele Trei mult așteptate  
Ce nu-s la masa părintească,  
Mai tare inima ni bate  
Începe furia să crească

Și geme doina ca o mare  
Ce uraganele-o turbară....

.....  
Cu aripi largi, vîslind în zare,  
Străbunul nostru vultur zboară.

A. STAVRI.

## JUBILEUL D-ului P. PONI

Dumineca trecută, fruntașii intelectuali ai Iașilor și câțiva reprezentanți ai societăților științifice din București — între ei bătrînul secretar al Academiei Romîne, d. D. A. Sturdza, — se adunau la Iași pentru a serbători jubileul de profesor și învățat al d-ului Petru Poni. Au fost mulți de față, de și unii numai cu trupul; au fost însă foarte mulți cari au lipsit. Oricum, cu toate lipsurile și stîngăciile, a fost de sigur una din cele mai frumoase serbători culturale, din cele mai limpezi fapte bune, și, fiindcă d. Poni, fostul ministru, nu va mai fi, cum nici nu voiește să fie, un ministru, a fost și una din cele mai curate mulțămiri pe care le poate primi un om în vîrstă de la foștii săi școlari, de la toți aceia cărora li-a folosit sufletește prin activitatea sa, de la publicul științific al țerii lor.

D. Petru Poni a fost de două ori, scurtă vreme, Ministru al Instrucției Publice, demnitate pe care a primit-o fiindcă doria să aducă la îndeplinire un proiect de reformă a Învățămîntului. A fost ales multă vreme senator al Universității din Iași, până ce majoritatea profesorilor acelei Universități au căpătat, și au împărțit prin votul lor și altora, încredințarea că d. I. Găvănescul, cunoscutul pedagog dulce, îi poate reprezenta mult mai bine. A vorbit însă foarte rar, și numai în chestii de învățămînt. Om politic, în înțelesul de om care se lăcomește după putere și o primește oricînd și prin orice mijloace, n'a fost nici-odată, cu toate că a avut totdeauna o mare autoritate în clubul liberal din Iași.

D. Poni a scris și cărți de știință și cărți pentru școală. Academia Romîna, al cărei președinte a fost, a tipărit un întins studiu al său asupra petrolului, și specialiștii aduc cele mai mari laude acestui studiu, în care se adună un îndelungat șir de cercetări de amănunte. Școlarii din generația mea au avut în mînă cele două cărți de fizică și chimie ale d-ului Poni, și ei nu vor uita nici-odată forma plăcută, tiparul îngrijit, împărțirea metodică și bogata ilustrație a acestor manuale, cu care puține puteau să se asemene, precum ei vor ținea minte totdeauna bielșugul acestor cărți, care li cădea cam greu, și scurtimea unui stil științific, care nu încărca, dar nu împodobia și nu ușura înțelegerea unor lucruri destul de grele. Dar de sigur era de vină și vechiul program, care voiă să facă din copii niște specialiști în toate ramurile enciclopediei, și firea pedantă, neiertătoare și necruțătoare a multor profesori de pe vremuri, cari cereau cu atît mai mult, cu cît ei înșii înțelegeau mai puțin.

O altă față din personalitatea d-ului Poni am cunoscut-o noi însă numai cînd am intrat în Universitate. Pe atunci erau foarte puțini studenți la înalta școală din Iași, puțini studenți și încă mai puține studente. Nu se pomenia pe atunci de împărțirea Facultății de litere în

atîtea și atîtea secții, care, alcătuite și îndreptate prost, trebuiau să ajungă a-și fi rivale și chiar dușmane. Nu numai că privirea studenților «de la litere» se întindea asupra tuturor ramurilor de studii cuprinse în Facultate, dar aveam un oarecare interes și pentru alte Facultăți. Ca niște tineri simpli și foarte aplecați spre admirație ce eram (unde mai sînt astăzi asemenea suflete de *ucenici* buni, plini de sfială copilărească și de cuviință fiască!), cercetam adesea pe colegii din alte Facultăți despre profesorii lor, mai ales despre aceia ale căror nume le cetisem întâiu cu respect pe titlul cărților scrise de dînsii. Așteptam cu nerăbdare, cu bătaie de inimă să-î vedem, și, în loc să scoatem ochii cu țigara, ca studenții de astăzi, «profesorilor străini», ni făceam o cinste să ni descoperim capul înaintea lor.

Despre nimeni dintre învățătorii lor nu vorbeam «cei de la științe» ca despre «domnul Poni». Cîraci n'avea, lingușitorii nu puteau să-l încunjure, șireții nu puteau să-l înșele la examene, limbuți nu puteau să-l uimească; prin nici-un mijloc nimeni nu putea să-l cîltimească de la dreptatea care-î împodobia sufletul. Mai erau ca d. Poni profesori cari nu lipsiau nici-odată de la oara lor (puțini erau aceia — o timpuri! — cari făceau astfel), mai erau profesori cari-și amintiau în fiecare clipă de înalta lor demnitate de plămăditori ai sufletelor și se opriau în chipul cel mai sever de la gluma prea tare, de la critica necuviincioasă, de la orice avînturi chiar, de la orice spontaneitate originală, greșind, de sigur, în această din urmă privință; mai erau dascăli de aceștia cu fața senină, cu mersul încet, cu o înaltă demnitate impunătoare în toate mișcărilor și vorbele lor. Însă o dreptate așa de sigură, așa de *inexorabilă* ca la profesorul de fizică și chimie nu se mai afla la altul. Cunoscutul zîmbet rece și vestita exclamație «păcatele mele» sublinia la examene orice încercare de șiretenie ca și orice dovadă de neștiință. Cine o păția odată, pleca hotărît să nu mai încerce fără o pregătire deplină. Astfel se înălța în ochii studenților și profesorul și materia lui și știința însăși.

Învinșii de la examene vor fi avut poate năcaz, dar numai pe dînsii. Biruitorii plecau cu siguranța că nu li s'a dat nimic de po-mană. Și unii și alții căpătau de la începutul carierei lor incredințarea că munca sfîntă nu se poate înlătura, nici încunjura.

\*

Și de sigur că prin această însușire a lui mai ales jubilarul de astăzi a strîns în juru-i acel public de oameni învățați cari-î mulțămiau aclamîndu-l, — prin această magistratură a profesoratului pe care a represintat-o. Va mai trece multă vreme până ce o serbare culturală de recunoștință va putea să plece de la acest sentiment.

N. IORGA.

\*



## ICOANE DIN STRABUNI

## T A T Ă .

De mult în tabără pustiul și-a 'ntins arișa lui de pază,  
 În urlete de fiare stepa din cînd în cînd se 'nfiorează.  
 Ca niște stînci încremenite, —  
 Albînd supt razele de lună stau corturile risipite,  
 Iar ochii stelelor de-asupra de veacuri par'că prîvighează.

Cu suflet bîntuit de chinuri și ochi fulgerători, se poartă  
 În cortu-î Hanul, dus pe gînduri. În minte-î lumca toată-î moartă,  
 Căci mort e Mirz'al lui, și suptă  
 I-apare fața 'nsîngerată. Odorul lui căzut în luptă?  
 Cum s'a'ndurat Alah, de-î mare, pe el de Mirza să-l despartă?

Hain, de groază și durere, strîngîndu-și pumnii în jur cată:  
 Ar vrea ceva... De răzbunare-î s'aprînde fața 'ntunecată.  
 De patru zile ucigașul  
 Legat stă 'n lanțuri... Și el, Hanul, n'a zugrumat încă vrăjmașul  
 Ce-a pustiit cu ne'ndurare sălașul dragostii de tată?

Încet i-apare în minte Mirza cu ochii stinși, venind spre dînsul...  
 Senin el prînde să-î zimbească, nedumerit l-înueacă plînsul,  
 Și 'nfiorat de drag, ca'n vise,  
 Zădarnic Hanu-l chiamă 'n șoapte, nălîndu-și brațele deschise...  
 În zbuciumata-î deznădejde, a poruncit să-î vie prinsul.

Frumos, cu chica revărsată, blajin viteaz în prag răsare:  
 Se 'nchină după cuviință; — iar lanțurile-î din picioare  
 Zdrobesc a liniștii veghere.  
 Cu ochi apuși de neodihnă nebun stă Hanul de durere, —  
 Și 'nlăcrămat privind spre dînsul, și-aprînde a gîndului turbare.

I-a fulgerat în mîni hangerul: «Ghiaur, ghiaur, de vraii tu viața,  
 Redă-mi pe Mirza!... Dă-mi pe Mirza!...» Dar peste minte-î cade ceața,  
 Și 'n hohot lung a dat de moarte...  
 O clip'apoi privi hangerul pătât de sînge, — și, departe  
 Zvirlîndu-l crunt, topit în flăcări se frînge sufletu-î ca ghiața.

A'ngenuchiat. Un șir de lacrimi brăzdează fața-î rugătoare;  
 Privirea-î cată rătăcită, spre cer, pierdut cersînd iertare...  
 Ca somnul liniștea coboară —  
 Murîndul tremurînd închide ușor pleoapele. — Afară,  
 Ivindu-se supt geana zării, zîmbesc blînd razele de soare.

A. MÎNDRU.

## MIOARA CERBULUI

— FRAGMENT —

«Așa era pe-atunci, gura babei, să credeți ce vă spun; și-acum uite lumea se sucește iar, fiindu-li silă tinerilor de cei bătrini și li doresc moartea, cum de pildă mi-o dorește mie nepotul Dinu...»

Spunînd vorbele din urmă, baba Chița se ridică de pe buștean și se duce de se proptește în toiag tocma în fața lui Dinu, pe care-l privește muștrător :

— Așa, gura bunicăi, să mor? Îți dă mina să-mi spui vorbe de-acestea, acum cînd stai de gît cu Tudora; dar aș vrea să te văd ce-ai zice atunci cînd dragostea s'ar învrăjbi cît de cît măcar...!

— Ce-aș zice?... Ce-am zis și mai adineauri, răspunse Dinu rîzînd, și stringînd cu drag la piept pe Tudora. Fata însă, ca semn de muștrare pentru vorbele lui necumpănite, îi dădu cu palma peste gură și, smuncindu-se ca o sfirează din încleștarea brațelor voinice, se duse să apuce mînele babei într'ale ei, cercînd s'o împace cu vorba :

— Lasă, bunică Chițo, nu-î lua în samă vorbele. Fie ziua lui azi, c'o veni doară și a d-tale altă-dată... Haî mai bine colea în moară, și ni-î da în bobî!

— Așa, așa, bunică, mai bine să ni dai în bobî, — săriră cu gura și fetele celelalte, sculîndu-se de pe buștean și dînd năvală în moară pe urma Tudorei, care, pășind pragul, avu grijă să șoptească babei ceva în taină.

— Doar de dragul vostru, frumoasele bunicăi, să mai staî și să'ntind bobî pe masă, căci altfel, cu cîntea ce-mi făcuse nepotu' Dinu, mai aș fi plecat în lumea toată...

— Așa, bunică, caută în obrazul fetelor și într'al nostru cari sîntem flăcăi de treabă, iar nu ca Dinu, — luară vorba și flăcăii ceilalți, cari își făcură loc printre fete, nelăsîndu-î inima să rămîie singurî afară.

Baba, îmbunată, nu mai așteptă să fie de multe ori rugată, și se așeză la mescioara rotundă din mijlocul morii, pe care mămăliguța se răcise de mult; iar fetele și flăcăii făcură roată împrejurul ei.

În moară, plutia un miros de făină proaspătă. Roțile se'nvîrtiau harnice, umplînd încăperea cu huruitul lor asurzitor, iar mălaiul auriu curgea spornic pe chiscoaie, împrăștiindu-se în covețile largi și încăpătoare.

În vremea aceasta, moș Anghel stătea răzimat cu umărul de popul afumat din mijlocul morii. Luleaua, tovarășa nedespărțită a zilelor pline de nevoi, atîrna ca uitată într'un colț al guriî, scăpînd abia cînd și cînd cîte un nouaș de fum, prin painjinișul căruia moșul își trimitea privirea departe în urmă, în timpurile frumoase, cînd ardea de același dor ca și feciorii ingenunchiați acum împrejurul mesii, unde bobii se despărțiau

după menire, vorbindu-li în limba lor ascunsă despre dorul ce li crește în suflet... Dar, ca cel cu grija, uncheșul prinde răpede cu urechea uruitul morii, peste fire de asurzitor, și, trezit ca de un gând de primejdie, se răpede spre scările podului, pe care le suie gifăind. Trage întins la ușa mititică care dă de-asupra scocului, și, deschizind-o, iese de ridică puțin stăvilarul, împuținând astfel apa de la roțile cari i se păreau că prea se'nvîrtesc năprasnic, de să darme moara... După ce și-a luat grija de-afară, zăvo-răște ușulița și cu fața liniștită ca după o primejdie trecută oftează ușurat și-și scutură barba stropită de țîșniturile apei strîmțorate în scoc.

Se pleacă apoi pe rînd peste marginile celor două coșuri golite, să vadă de mai ține mult măcinișul. Cu zăbava gîndurilor și năvala apei, mai era gata să scape moara să umble în sec. Coșurile se golise de grăunțe pînă aproape de fund. În teică doar de mai erau cîțiva pumni de boabe, cari grăbiau să cadă în făcău, să treacă prin vîrtejul pietrelor și apoi să curgă la vale pe chiscoaie.

Chipul senin al bătrînului se'ntunecă iar o clipă de norul grijii, și glasul îi răsună ca în vremurile tinereței:

— Ha! de turnați în coș, ha!!

Dinu, care stătea în picioare la spatele celor d'imprejurul babei Chiței, așteptînd să vadă pentru cine menește bobii, răspunse prelung: viu, viu! și dădu fuga de se sui în podul morii, căci tocmai îi era rîndul.

Apucă în grabă sacii plini cari stăteau răzimați mai la o parte, și, turnînd în banița de măsură, îi deșertă pe rînd unul cîte unul pînă cînd coșurile se umplură iar cu vîrf. După ce-și iea și moș Anghel vama, — atîtea mertice cîte baniți de măciniș i-arată dungile de cărbune trase pe grinda morii, Dinu se scutură de praful alb al pospaiului de făină, și-apoi scoboară în moară, dînd fuga pe scări.

Cînd ajunse lingă Tudora, bobii erau întinși pentru a doua oară pe masă și despărțiți în grămăjuî părechî și stinghere, grămăjuî care, așa cum erau așezate, vorbeiau babei Chiței, în limba lor tainică.

Dinu, măcar că nu fusese dintru început la menitul bobilor, totuși pri-cepuse că pentru Mioara se dădea... Își inchipuia că Tudora trebuie să fi șoptit babei să menească mai întăiu de surata ei temută... Și-apoi, chiar de n'ar fi știut cineva mai d'innainte ce ghimpe-i stă Tudorei în suflet, totuși ar fi bănuit-o numai decît din grija cu care aștepta soarta bobilor. Toți d'imprejurul mesei priviau cu interes la felul cum se așezau bobii în șiruri; ochii ei însă căutau să prindă taina, nu atît din șiruirea fără înțeles a bobilor, cît din mișcările bătrînei și din privirea ochiului ei stîng, privirea ei iscoditoare, pe care și-o poartă, cînd peste grămăjuile de bobî neînțeleși, cînd spre chipurile flăcăilor și fetelor cari și-au pus toată nădejdea în ghibăcia ei de meșteră ghicitoare.

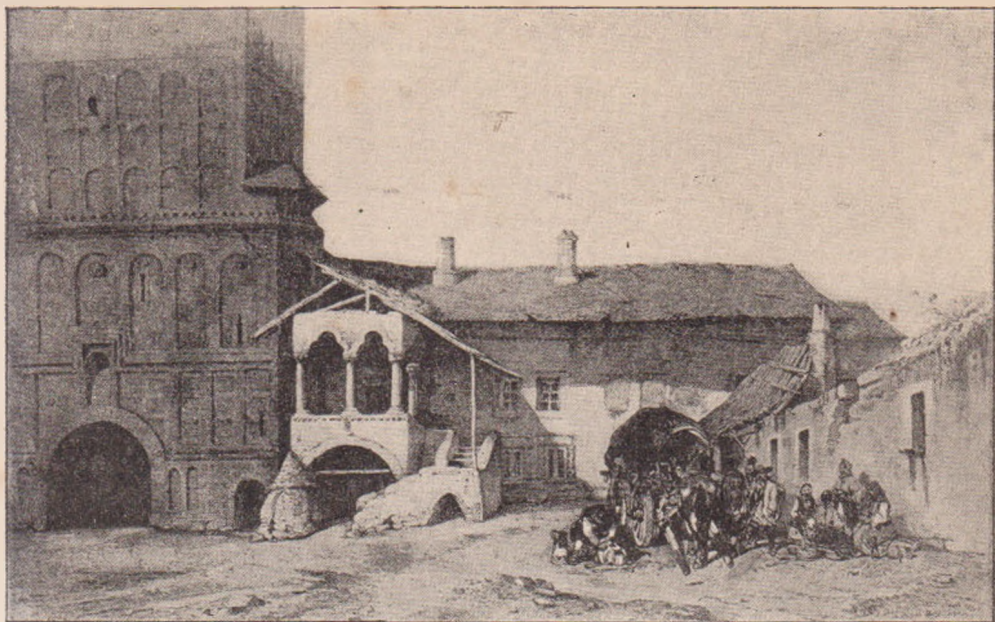
Tudora se temea că de Paști Mioara are să iasă la joc, și teama doară nu i-i fără de temei, căci lui Dinu a și'nceput să i se bată ochiul după





ALEXANDRU DIMITRIE GHICA, Domn al Țării-Românești. — Desemn de J. François Gôse,  
tipărit la Lemercier, în Paris.





MANĂSTIREA DE LA CÎMPULUNG (după Bouquet).



HANUL LUI MANUC DIN BUCUREȘTI (după Bouquet).

fata Cerbului. Dar bobii babei Chiței au să-î arate tot adevărul, de iese ori ba Mioara la horă, și-atunci știe ce are să facă.

După o clipă de liniște, în care nu s'auzia de cît huruitul spornic al moriî, baba Chița adunase bobii iar grămadă și'ncepu să-î amestece, menind pentru cea din urmă dată, într'o șoaptă care abia lăsa înțeles vorbelor :

«Patruzeci și unul de bobî, ca patruzeci și unul de frați, de supt cer, de supt pămînt, bine știți, bine ghiciți. Cum ați știut a'ncolți și-a răsări, a'nfrunzi și-a rodi, a da spicu' și mătasa, așa să știți și să ghiciți de Mioara, și să cădeți bobî cu bucurie, bobî cu drum la horă și bobî sositori cu vorbe bune în casă».

După ce isprăvește de menit, mina slabă și zbîrcită a babei desparte bobii în trei părți, și-apoi pe îndelete, cu degetele suptiri și tremurătoare prinde patru cite patru grăunți din fiecare grămadă, pe care le dă la o parte, iar bobii rămași la urmă, așa cum s'au întimplat să cadă, părechî ori stingheri, îi așază în trei șiruri mai la o parte.

Ca și la datul dintru început, și la cel de-al doilea, în fruntea rîndului la dreapta cade bob cu bucurie, apoi, unii după alții, bobî vestitori și bobî cu drum în cale... Grăunțele rămase, le-amestecă din nou, le taie în trei, și alege înnainte pînă în trei ori. Cînd pe masă au ieșit pentru a treia oară trei șiruri cite cu trei grămăjui de bobî, datul a fost isprăvit.

Bobii mai rămîn întinși pe masă — căci așa e bine —, iar baba Chița oftează ca ușurată de-o povară grea. După ce mai tușește și-și șterge ochii cu un colț al maramei, s'apleacă mult de-asupra mesei și, deschizînd numai pentru o clipă și ochiul cel drept, cuprinde cu privirea toată tocmeala bobilor; apoi, ca și cînd ar fi prins răpede tilcul lor vrăjit începu să privească pe rînd pe cei d'împrejurul ei, iarăși numai cu ochiul stîng, care, de data aceasta, părea mai scînteietor ca nici-odată.

În vremea aceasta, cînd ochii tuturor erau ațintiți la bobii cari trebuiau să-și deie cuvîntul de pe urmă, în ușă s'arată și stăpîna morii, îmbrăcată în cămașă cusută numai cu altițe, cu cosița împletită în patru, iar împrejur cu fotă nouă, ce-o prindea de minune. Baba, care în orice casă s'ar fi găsit, nu stătea cu spatele spre ușă — căci zicea că nu-î bine, — o și zări pe Mioara — menită bobilor — și, măcar că nu privise decît cu un ochiî ca de obicei, totuși a avut grijă să vadă că cosița Mioarei e împletită.

Bucuroasă că de data aceasta norocul făcuse ca bobii ei să poată spune adevărul, aștepta cu nerăbdare întrebarea celor îngenunchiați împrejurul ei.

Și așteptarea nu i-a fost cu zăbavă, că toți deschiseră gurile, rupînd tăcerea cu aceiași vorbă :

— Iese, babă Chițo ?

— Iese, gura babei, cum să nu ; iaca, priviți cum cad bobii : drum limpede și lung de la un cap la altul, — drumul horiî, fetele bunichiî —,



șoptește baba, purtîndu-și degetul uscat pe de-asupra bobilor în lung și'n lat; iar, după ce din umbra maramei îi mai fură cu privirea, începe să șoptească din nou, și cu atîta nădejde, încît parcă nici nu s'ar putea întîmpla altfel:

«Da'unde mai puneți, gura babei, că uite ni cade vești bune, vești cu bucurie și, ce-î mai bun decît toate, un bob sositor cade în prag... Iacă s'arată că parcă-î sosită aievea, numai cît stă să ni grăiască, să ni spuie vestea cea bună, arătată de bobiî din frunte... Și, de n'o fi cum vă spui, să știți că baba Chița bobî pe masă nu mai întinde...

Toți d'impjurul mesei primiră vestea babei Chiței cu ris și veselie; în risul Tudorei însă se putea găci durerea adusă de «graiul bobilor». Nu-î era ei de paguba rămășagului; în suflet o înțepa teama să nu prăpădească dragostea lui Dinu, și dragostei acesteia trebuia să-î poarte grija mare.

În clipa aceia însă, cînd Tudora, pierdută în gînduri de pază, nici nu lua în samă risul și glumele înțepătoare ale tovarășilor, cînd baba Chița și-amesteca bobiî privindu-î cu băgare de samă, de parcă nici n'ar visa de noua sosită, Mioara s'apropie în vîrfurile degetelor și, punînd o mîna pe umărul Tudorei, iar pe cealaltă pe umărul vecinei, și-apleacă capul frumos, pînă de-asupra roatei de fete și flăcăi, întrebînd mirată:

— Da de cine-î vorba suratelor?

— De tine, de cine alta trebuia să fie vorba... răspunseră cîteva fete, dar vorbele lor se 'nnecară în strigătele de bucurie ale tuturor celor de la masă, cari se sculară răpede încunjurînd pe Mioara.

Prinsă la mijloc, între gurile bogate, începură s'o tragă care încotro, s'o ciupească și s'o întrebe, ba că cine i-a împletit cosița, ba cînd și-a cusut cămașa cea frumoasă cu altițe, și cînd a țesut fota ce-î stă atît de mîndru...

Zăpăcită de-atîta gură, și îmbujorată la față, se'nvîrtia și ea printre mulțimea aceia neastîmpărată, neștiind cui să răspundă mai degrabă....

...Atunci, din mijlocul tuturor, se desprinde Tudora, care, petrecînd brațul drept pe după mijlocul suptîre al Mioarei, o strînge la piept cu drag, și, în semn de apărare, certă pe ceilalți:

— Ia lăsați-mi surata, ce aveți cu ea de mi-o năcăjiți atîta?

— Ba că chiar așa, bine zice Tudora, luă vorba Dinu, care se prinse răpede între ele, încingînd mijlocul amîndurora cu brațele lui puternice, începînd să bată pămîntul cu picioarele, în tactul unui briu răpede pe care-l șuiera cum nimeni să-l întrecă...

Fetele se zvîrcolesc, căutînd să scape din încleștarea brațelor vînjoase, dar nici chip.

Dinu chiuie de răsună moara și, purtîndu-le în joc mai mult pe sus, îndeamnă să se prindă și ceilalți cari privesc făcînd mare haz. Unul cite unul, cînd cite-o fată, cînd cite-un flăcău, se prind toți în briul început de Dinu, și împrejurul podului afumat și gătit pe sus numai în

ațe de painjină albite de pospăiri, se 'ncinge un joc ca acelea de părea că e la horă, nu la moară.

Fata Cerbului, la început mai cu rușine, mai cu nevrute, nu se prea dădea jocului; mai pe urmă mi țî-l purta, de parcă ieșise la horă de cine știe cînd... Și în moara încăpătoare, printre huruitul pietrelor harnice, nu s'auzia decît tropotul puternic al flăcăilor și chiuiturile lui Dinu, care, schimbînd briul în horă, prinsese la mijloc pe cei doi bătrîni.

Moș Anghel, neavînd nici-o grijă de moara acum tocmită bine, se razimă de stîlpul din mijloc, păcăind abia cînd și cînd din lulea, și dînd drumul gîndurilor să-l poarte în cine știe ce depărtări, iar baba Chița, schiopătînd de colo până colo, sprijinită în toiag, punea mîna streșină «ochiului neadormit» și privia, la rînd, pe toți cari-i treceau pe d'nainte.

Într'un tîrzior, cînd fetele cu bujori în față aburiau de sudoare, hora se frînse în chiotetele flăcăilor, care amuțiră o clipă huruitul morii...

Cele două surate se desprind atunci răpede de lîngă Dinu, și, ca drept răzbunare de nebunia lui, îi cară cu pumnii în spinare:

— Na, să te saturei...

Dar se vede că mînia fetelor nu era așa de mare, căci flăcăul rămas singur chiuia și rîdea înnainte, bătînd pămîntul în tropot de neastîmpăr... În vremea aceasta, haită că baba Chița îi și răsare înnainte, clătînd din cap muștrătoare:

— Ei, nepoțele Dinule, să mor, hai să mor?

— Ba să trăiești, bunică Chițo, să trăiești cât «uricul pămîntului», răs-punse Dinu, chiuind și zvîrlind căciula până în grindă...

Afară, soarele se lăsase peste dealuri, și umbrele sălciilor se lungiseră mult, pășind peste gîrlă până în pragul morii... Rîndunelele ostenite după o zi de alergare ciripiau tot prin preajma cuiburilor, iar apele Obarsitei, curgînd cumpănite pe scoc, lipăiau în cupele roților cu tact măsurat, de parcă șoptiau o poveste de dragoste în amurg de sară...

I. CIOCIRLAN.

---

## CUGETĂRI

---

Ungurii au grandomania națională; Romîni, — cea personală. Una face un popor antisociabil față de alte popoare; cealaltă pe indivizii aceluiași popor antisociabilii unii față de ceilalți.

\*

Așa sînt lucrurile astăzi că nu poate trăi un om bun fără mulți oameni răi cari să-l apere.

\*

Pisica ordinară a zis cu indignare privind leul: «Ce cotoiu grandoman!».

X.

## DE TOAMNĂ

*Măruntă-î ploaia ce se cerne din înălțimi întunecate,  
Prin plopii deși se plînge vîntul, se plînge trist, tînguitor,  
Și grele-s zilele de toamnă, cînd frunzele îndurerate  
În cercuri încrețesc oglinda căzînd pe netedul izvor.*

*Din dosul plopilor răsare, în umbră, vechea mănăstire,  
Cu zidurile învechite ce 'n tănuiri adînci s'ascund,  
Bătrînul stareț, dus pe gînduri, cu jalea 'n trista lui privire,  
Din prag, măsoară adîncimea, întinsul veșnic fără fund.*

*Și rar, cînd vîntul dă tîrcoale, de pică frunzele 'n risipă,  
Cu poala hainei își ascunde o lacrimă ce s'a desprins :  
O lume 'ntreagă se doboară perind cu fiecare clipă,  
Și jalea-î adîncește plînsul, cînd raza dorului s'a stins.*

*Mîndreța scumpă de-altă dată și buna veche voioșie—  
Cum trec, se irosesc cu vremea... Bătrînul prinde-a lăcrima,  
Și inima-î se îmblinzește de-o nesfîrșită duioșie,  
Iar buza-î, tremurînd, în șoaptă, îngîină : «Fie, voia ta...»*

AL. ȘCEPKIN.

## ALIMAN VOINICUL

— POVESTE —

(Urmare<sup>1</sup>.)

Aliman Voinicul îi mulțami, și apoi plecă numai de cit. Făcu după cum îl învățase Zmăul: dezbătu un butuc, se azvîrli iar pe Bun-galben, și n'a fi trecut ca de cînd vă spui povestea, și el se întoarse biruitor și merse de așeză butucul pe masă d'innaintea împăratului, pe o tipsie de aur.

Acuma să vedeți d-voastră minune cum n'ați mai văzut de cînd sin-teți și nici veți întîmpina alta în viitor, că a prins să vorbească strugurele :

— Nu te lăsa așa greu pe mine, harag, și tu, viță, că-mi stoarceți bună-tate de poamă. Și, de-o rămînea numai coaja bobitei, ciorchinul mieu

<sup>1</sup> V. N-rele 48, 50, 52, anul IV, și anul V, n-rul 2.



nu-l mai îndrăgește nimeni, iar mie nu mi-ar veni la socoteală trebușoara asta, că vreau să fiu rodul cel mai gustos de pe fața pământului!

Iar apoi se întoarse haragul de-î răspunse :

— Nu-s vinovat nici eu, nici vița, dragă strugurel, asta ți-o spun în credința lui Dumnezeu, ci cercelul îi vinovat, că el ne stringe pe toți, și tu îți scurgî mustul tău cel dulce ca mierea!

Mă rog, era de o frumuseță să stai și să ascuți, cum vorbeau între ei : strugurele de aur cu vița și haragul. Tare frumos grația strugurelul ; în schimb băiatul împăratului căuta urît de tot, tot în pământ, ca o curcă plouată, și mai mult se aprinsese inima într'însul, de cînd îl răpezise copila pe ușa afară.

Împăratul chemă în grabă pe vraciu din nou, și-î zise :

— Ce ne facem, vraciule, că pierе băiatul nostru, iar Aliman Voinicul a îndeplinit porunca ce i-am dat. Că nici nu mai știu ce să gîndesc de omul acesta ; acesta nu-î om, ferit-a Sfîntul, ci-î necuratul în picioare. Auzi ? Să aducă butuc vorbitor ; trebuie să-l fi găsit pe unde a înțarcat dracul copiii, că altfel n'am cum să zic !

Vraciul, dacă se mai gîndi puțin, zise :

— Să-î mai dăm o însărcinare, și pe asta nu cred c'o mai putea-o face, prea înălțate Împărat. Să-l trimetem să ni aducă calul lui Sf. Gheorghe !

Împăratul trimese grabnic un fecior de chemă pe Aliman Voinicul și porunci, încrunțat, să facă pe dracul în zece ca să-î aducă de unde o ști calul lui Sf. Gheorghe, iar, dacă nu, îi iea capul.

Cum auzi așa poruncă, — că asta li punea vîrf la toate, — se duse la soția sa și începu a i se căina că de acum înainte : vedea-se-vor, ori nu s'or mai vedea ; iar ea îl povățui să nu fie așa slab de înger și să se vaicăre ca o muiere. Îi spuse după aceia toată pățania cu nerodul Împăratului și că șade cu ușa încuiată de teamă, cît lipsește el de-acasă. Pe urmă îl mină la Bun-galben iară, că numai el care era năzdrăvan, de-î va sta în ajutor cu sfatul și puterea, cum să poată fura calul unui sfînt ! Se duse deci în grajd și spuse calului de-a fir-a părul toată istoria. Bun-galben îi zise să nu ducă nici-o grijă, ci să încalece cît mai neîntîrziat pe dînsul, că acum îi pleașca de luat, unde sta Sf. Gheorghe la masă.

Aliman Voinicul se aruncă pe Bun-galben, îi dădu un dezghin și sosi, cît te-ai șterge la ochi, aproape de curțile lui Sf. Gheorghe. Calul mîncă legat la iesle, iar Sfîntul prînzia în casă. Bun-galben zise lui stăpînu-său să se dea jos, iar apoi a suflat asupra lui de l-a prefăcut într'o musculiță ; iar musculița zbură întins de se așeză pe pana căpăstrului cu care era legat calul și prinse a bîzii. Vezi d-ta, omul vrednic se face luntre, punte, s'o scoată la capăt, — că numai muscă nu fusese în viața lui. Calul, cum simți că este cineva străin pe lîngă dînsul, începu a rînceza, că-l auzi Sf. Gheorghe din casă și ieși repede să vadă ce s'a întîmplat, că până atunci nu mai rîncezase calul nici-odată. Iar, dacă sosi la dînsul, îl întrebă :

— Ce ți-a venit, calule, de nechezi tocmai când mă pusei să prinzesc, și să-mi strici rînduiala mesei? — Ți-e foame, ori ți-e sete?

Și calul îi răspuse :

— Tu te îndopî ca un neștiutor și nici habar n'ai că pe mine umblă furii să mă șterpească!

Cum auzi de una ca aceasta, nemaî auzită, începu a căuta în toate părțile, a vrăvui prin finul din iesle, prin ogrinji, prin coama și prin coada calului, mă rog, peste tot locul, — numai în ureche nu-l căută, și musculița acolo se acinase, de nu mai putea nici dracul să-i dea de urmă.

— Aide, aide, calule! Îți vine a zburda tocmai când m'am pus eu la masă! Și făcu în spre casă cam turburat de întimplarea asta.

Musca însă, iar binnn.... pe pana căpăstrului, și calul rînceză a doua oară. Sf. Gheorghe, care nu ajunsese bine în casă, veni din nou miniat foc și începu a-l cerceta pe unde nici nu gîndești, că-l căută și-l scormoni prin urechi, prin cerul gurii, dar musculița, ca un drăcușor și jumătate ce era, se pitulise supt copita calului.

După ce se osteni căutînd în zădar și nu găsi nimic, se zborși către cal cu ciudă :

— Alei, cal nebun, cum mă porți pe drum și nu mă lași să-mi ticnească cea mîncare. Dacă te-a mai împinge necuratul să faci ce-ai făcut, apoi vai de pielea ta! Și se duse bietul Sfînt, că i se sleise bucatele, că doar trecuse o bucată de timp căutîndu-l.

Dar n'apucă bine Sf. Gheorghe să se pună pe scaun, că musca dracului iar binnn.... pe pana căpăstrului, și calul, ce era să facă? necheză încă odată, că era năzdrăvan și el simțise că musca aceia îi om și umblă să-l fure. Dar acuma, unde nu ieși, măi verișcane, Sf. Gheorghe c'un șarpe împletit în șase, cu șfichiul de mătasă, și prinse a mi-l croi pe cal și pe-o parte și pe alta, de-î pocnia pielea unde-l ardea. După ce-î trase o chel-făneală ca aceia, zise :

— Ți-ai făcut de cap, ai mîncat papara, că omul, nu caută pe dracul și-l găsește, dar cînd umblă după el cu lumina! De-acum să mă poftești a mă turbura, de florile mărului, cînd mă pun la masă, c'apoi mă găsesc eu și alt ac de cojocul tău! Iaca așa mîncă calul bătaie pe sfînta dreptate.

Cum se depărtă Sfîntul, musca cea îndrăcită începu iar : binnn....

Dar calul, de colo, amărit ca vai de lume :

— Ce tot binnn.... Nu văzuși ce bătaie am mîncat pentru tine, giză afurisită? Dezlegă-mă de la iesle, și hai! Ce mai aștepți, eu să-ți fac imbială?

Aliman Voinicul, cînd auzi tocmai vorba care îi trebuia lui, se prefăcu în om cum fusese, dezlegă calul și grăbi în spre Bun-galben. Iar, dacă ajunsese la el, căluțul lui cel năzdrăvan îl sfătui :

— Tu, stăpîne, suî pe mine, iar pe calul acesta iea-l în pohod. Dă un

biciu în mine și trei într'insul. și să plecăm ca vîntul, că nu-i vreme de zăbăvit!

Aliman Voinicul făcu așa, și porni ca o furtună dezlănțuită, că ei nu se mai vedeau, ci numai un nouăș de praf și acela tare depărtat. Sf. Gheorghe simți că i-au furat calul, că nu degeaba era el sfînt, dar, ce folos, că ieși afară prea tîrziu și nu mai avea nici-o putere; unde erau ei nu-i mai puteau nimeni ajunge, nici în ruptul capului. Se uita și sfîntul după dînșii, și mai c'ar fi zis ca zgîrcitul ceala: să fie de pomană pentru taică-său!

Da', stînd așa cu ochii după ce-a avut și l-a pierdut, ce-i veni Sfîntului, că rosti netam, nesam, un blestem cam ne la locul lui, dar care s'a potrivit așa de minunat, de par'că Dumnezeu din cer l-ar fi îndemnat să spuie vorbele acelea; că zise Sfîntul:

— Cine a îndrăznit de mi-a furat calul, de-a fi băiat, să se facă fată, iar, de-o fi fată, să se facă băiat! Și apoi întinse dreapta de făcu o cruce în gol după dînșii, să i se împlinească zisa.

Cum sfîrși Sfîntul de blestemat, Aliman Voinicul se simți altul, par'că i se mai lărgise pieptul și spatele, iar mijlocul se făcuse mai plin; în sfîrșit, ce să vă mai spui, măi fraților, se prefăcuse în bărbat, și, ce era el frumos ca fată, acum trupușorul lui cel tras printr'un inel l-ai fi sorbit într'un păhărel cu apă.

Vezi d-ta, și la față se schimbase, că avea alte trăsături acum, și prinse a-i înfiera musteața, iar brațul lui era mai bărbat, mai vînjos, nu molcăluț și domol cum fusese până atunci.

Că eu nu știu ce să mai zic, da și norocul fetei pe semne, că ea se măritase, dragă Doamne, să-i fie nevestă, iar nu să șadă deosebită de dînsul; că, dacă îi era de una ca asta, rămînea mai bine la tat'său acasă.

Și iaca așa cu povestea noastră; dar să fi văzut, maică, ciudă și necaz pe Împărat cînd l-a văzut pe Aliman Voinicul că intră pe poartă cu calul lui Sf. Gheorghe de hăț! Nu-și mai găsia loc de supărare și nu-i mai ajungeau odăile, că se primbla de colo până colo bodogănind.

Acuma Împăratul își cam ieșise din sărute: chemă vracul într'o clipeală, și-i hotărî să facă toate chipurile să-l mîntuie de Aliman Voinicul, că-i moare băiatul, și, din pricina asta, nu vrea să audă de nimic.

— Prea-înnălțate Împărat, mai am o singură încercare; dac'a putea-o îndeplini și pe aceasta, apoi poate să se piardă băiatul și mama băiatului, eu nu mai știu ce să fac,—că, atîta mă ajunge capul, atîta spun. Ci, să-l trimetem a ne aduce un urs de fier care să vorbească, iar, dacă i-a mers lui până acum, apoi aici are să i se înfunde.

Împăratul trimise grabnic după Aliman Voinicul, de-l chemă, și-i porunci:

— Ascultă, Alimane, mai ai o slujbă să-mi faci, și pe urmă ești slobod. Dar bagă bine de seamă că, de nu-i îndeplini-o, unde îți stau picioarele îți va sta și capul. Să pleci încotro ți-i da cu gîndul c'ai să găsești, și să-mi aduci un urs de fier care să vorbească!



Acuma asta le întrecuse pe toate, măi frăţioare, că el se înturnă tare deznădăjduit la soţia lui, şi-i istorisi cum îi vorbise Împăratul răstit şi ce poruncă amarnică îi dăduse; drept vorba ceia: capul să trăiască, că belele curg vlog. Iar ea zise: că, după cum n'a voit Dumnezeu până acum să-l piardă, nu i-a fi vitreg ca tocmai acum să nu-i întindă o mină de ajutor şi să-l lase a se îneca la mal ca ţiganul. Pe urmă, îl sfătui să încalece calul şi să se ducă la taică-său, că el, măi bătrîn, ştie măi multe rosturi din lumea asta.

În seara aceia însă, nu plecă, că nu dădeau Turcii, şi Împăratul mai putea să adaste o zi ori două; ci tocmai în dimineaţa viitoare îşi luă tălpăşiţa la drum, iar soţioara lui mai că nu l-ar fi lăsat să plece, aşa se lipise de dinsul şi-i căuta galeş în ochi; dar el nu putea să ştie atunci de asemenea lucruri; de aceia o lăsă cu lacrimile pe obraz, pradă dorului, şi se duse în treaba lui, călare pe Bun-galben. Nu-i da răzbun slujba împărătească, şi plecă numai cu tovarăşul şi fratele său, că-i era asemenea şi la bucurie ca şi la necazuri.

Cînd îl văzu socru-său, îl întrebă că ce ursite l-au mai minat pe acolo; iar el îi povesti toată păţania şi că acum nu ştie în ce colţ al pămîntului va afla un urs de fier să vorbească, că altfel trebuie să-şi pregătească comîndul.

Zmăul, cum îl auzi vorbind aşa, prinse a rîde la dinsul, şi zise:

— Bine, măi băiete, eu ţi-am dat Bun să-l minînci cu lingura, şi toate poftetele ţi le-am adus la îndeplinire iar acuma doreşti să mă fac şi urs de fier, să merg cu tine! Eu voi face după voia ta, dar bine n'are să fie pentru cine te-a trimes!

Şi porniră amîndoi, socru-său prefăcut în urs de fier, şi el călare, spre Împărăţia lui Verde Împărat. Acum era tare bucuros Aliman Voinicul că putuse duce la bun sfîrşit încercarea asta din urmă. Cînd poposiră de unde s'aū fost pornit, după o bună bucată de vreme, zise ursul către Aliman Voinicul.

(Va urmă.)

VIRGIL CARAVAN.

---

## ÎN ADORARE.

---

*... Şi tot aşa pe înserate, cum e acum — ţi-aduci amînte? —  
Stam amîndoi acum e anul, noi amîndoi... ce dulce-mi sună  
În gînd cum le aud, ce dragă îmbrăţişare de cuvînte...  
I-aftita cîntec într'o vorbă cînd ştie gîndul să ţi-o spună!*

*Noi amîndoi... Se stinge graiul de vraja cîntului din mînte,  
Şi ochii mi-î aplec ca'n faţa unei muştrări atît de sfînte,  
Cînd în extasul adorării mă 'ncerc anume să socot  
Ce-s eu în aste două vorbe în care singur tu eşti tot....*

FATMA.

## C R O N I C Ă

Gazeta de Duminecă» înfățișează halul în care se află, la Bocșa-Montană, din Sălagiu, mormîntul lui Simion Bărnuțiu. Modestul monument de piatră pus acum vre-o treizeci de ani se ticăloșește pe zi ce merge, și slovele amintitoare s'au măcinat de mult. Și totuși pe vremuri omul ce zace acolo a fost un cuvîntător ascultat, un teoretician al dreptului pe care mulți îl respectau, un creator de formule juridice care au servit unei grupări politice de dincoace, un profesor căruia studenții săi i se închinau cu adevărat. Orice s'ar zice, Bărnuțiu a fost o fală și pentru Universitatea din Iași, care ar putea jertfi ceva. Iar la inaugurarea noului monument s'ar putea împărți și acea alegere din operele lui pe care cu dreptate o cere, în «Răvașul» din Cluj, d. El. Dăianu. Pe lângă multe concepții neguroase s'ar găsi și de acele pagini care să poată încălzi și interesa și astăzi.

\*

Despărțimîntul din Cluj al «Asociației» dă un calendăraș elegant, în care pentru 15 bani (14 fileri) se pot avea, și o poezie de Goga, și o nuvelă de Sadoveanu, și citeva chipuri și o descriere a serbărilor din Sibiu. — Pentru biserica unită de acolo a sosit un prinos și de la cunoscutul filantrop din România, d. Stroe Beloescu.

\*

Almanahul medical și farmaceutic *Higeia* pe acest an are chipul bunului bătrîn d-r Felix, citeva articole despre el, adunate din mai multe părți, și două rînduri de prefață de neurologul d-r Marinescu.

\*

La Lugoj incepe să apară un ziar pentru meșteșugari (meșteșugarii aceia a căror viață a zăgrăvit-o Popovici-Bănățeanul). Se chiamă *Meseriașul*.

\*

În foaia bisericească din București *Viitorul* (VIII, n-le 9—10) se dă o descriere a bisericii Dobrovățului, făcută de Ștefan-cel-Mare. Preotul care a scris-o, nu cunoștea *Inscripțiile* lui Melhisedec, dar el vorbește și de unele lucruri pe care răposatul episcop le scăpase din vedere. Tot acolo arhimandritul Nifon din Sinaia dă știri despre călugării romîni și lucrurile vechi românești ce se află în unele mănăstiri arabe și siriene.

\*

În «Șezătoarea Săteanului», VIII, n-r 1, d. I. G. Duca, unul din cei mai buni cunoscători ai băncilor rurale, vorbește cu simpatie și căldură despre aceste așezăminte, asupra cărora e îndreptată luarea-aminte a tuturor oamenilor de bine.

Primim încă un volum de versuri, de d. Teodor Aug. Rășcanu. Unele versuri sună bine; fondul e de cele mai multe ori naiv și împrumutat.

\*

În revista *Ramuri* din Craiova, n-rul 2, se spun curajos câteva lucruri drepte despre rostul acestei reviste a noastre în mișcarea actuală a literaturii românești.

\*

Foile nouă *Revista Bistriței* din Bistrița și *Lucrul* din Caransebeș nu ni-au sosit.

\*

În *Cuvîntul Adevărului*, pâr. Teodor Bălășel dă un studiu foarte bogat și bine documentat cu privire la datinile sărbătorilor de iarnă.

\*

Despre «Amintirile căprarului Gheorghită» de M. Sadoveanu și «Valuri Alinate» de Carmen Sylva, traduse de Coșbuc, va fi vorba în alte numere.

\*

Filiala Cîmpulung a «Școlii Romîne» din Bucovina inaugurează peste câteva zile internatul unei școli profesionale și o bibliotecă publică. Aceasta se chiamă vrednicie, și aceasta se chiamă ispravă. Dacă ni s'ar da o adresă de expediție aici la București, am face și noi daruri bibliotecii.

\*

D. H. Stahl începe să publice o revistă de stenografie, menită să răspîndească principiile simple ale scrisorii răpezi Duployé: *Stenograful* No. 1 are și un chip al lui C. A. Rosetti și note asupra trecutului stenografiei la noi.

\*

### Ilustrațiile noastre din n-rul trecut.

I. Între operele de artă ce se păstrează la Pașcani (Ilfov), în palatul lui Alexandru Ghica, Domnul muntean de la 1834—42 și Caimacamul de la 1856—1858, este și un chip al lui Grigore-Vodă, fratele lui Alexandru. E un tiraj *avant la lettre*, și portretul n'a fost nici-odată publicat. Numele de autor, care vine dintr'o confuție, *trebuie înlăturat*.

II. Cei mai frumoși stlpi de morminte se află în părțile Sibiului și în ale Bistriței. Am dat mostre din cei d'intîiu, cîtiva din ai doilea se pot vedea în vol. II din cartea mea «Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească».

Cele din acest n-r nu au nevoie de nici-o lămurire.

N. IORGA.